

Sygn. akt IV CNP 54/16

POSTANOWIENIE

Dnia 17 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie ze skargi pozwanego

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego w B.

z dnia 8 maja 2014 r., sygn. akt II Ca (...),

w sprawie z powództwa Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji Spółki Akcyjnej
w W.

przeciwko R. P.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 marca 2017 r.,

**odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi pozwanego o
stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w B. z dnia 8 maja 2014 r.**

UZASADNIENIE

Pozwany R. P. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 8 maja 2014 r. w części oddalającej jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 15 stycznia 2014 r. Sąd pierwszej instancji zasądził od pozwanego na rzecz powodowego Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji w W. kwotę 6930 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 16 października 2012 r. tytułem dopłaty do składki ubezpieczeniowej samochodu V. należnej na podstawie umowy ubezpieczenia

odpowiedzialności cywilnej (OC), autocasco w wersji Komfort (ACK) i od kradzieży (KR) w okresie od 11 kwietnia 2011 r. do 10 kwietnia 2012 r. Sąd ustalił, że pozwany podał nieprawdziwe informacje o bezszkodowym przebiegu ostatnich 36 miesięcy ubezpieczenia OC wszystkich pojazdów, których jest właścicielem użytkownikiem lub kierującym oraz ostatnich 24 miesięcy ubezpieczenia AC i KR, zataił bowiem szkody likwidowane z ubezpieczenia OC i AC w stanowiącym jego własność samochodzie A., użytkowanym przez jego syna, dzięki czemu skorzystał z maksymalnej zniżki przy obliczaniu składek. W wypadku ujawnienia tych informacji składka, według ustaleń Sądu, byłaby wyższa o kwotę dochodzoną pozwem. Podstawę dopłaty Sąd pierwszej instancji wywiódł z postanowień umowy stron, w której pozwany przyjął do wiadomości, że złożone przez niego oświadczenie podlegać będzie weryfikacji w bazie UFG i zobowiązał się, w przypadku, gdy jego prawdziwość nie zostanie potwierdzona i będzie to miało wpływ na wysokość należnej składki, do uiszczenia na rzecz powoda powstałej różnicy składki wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od daty udzielania ochrony ubezpieczeniowej w ubezpieczeniu OC i AC. Powód ustalił, że w okresie 36 miesięcy przed zawarciem umowy w związku z ruchem pojazdu, którego pozwany był właścicielem tj. A. zostały zlikwidowane trzy szkody i pismem z dnia 24 lutego 2012 r. wskazał pozwanemu prawidłową wysokość składki.

Sąd Okręgowy, rozpoznający spór na skutek apelacji pozwanego zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, dokonał jednak częściowej zmiany zaskarżonego wyroku w wyniku zastosowania art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 2060), który przewiduje możliwość podwyższenia składki w razie ujawnienia podania przy zawarciu umowy ubezpieczenia nieprawdziwych informacji mających wpływ na prawdopodobieństwo zdarzenia objętego umową ubezpieczenia w zw. z art. 6 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (Dz. U. z 2011 r., nr 205, poz. 1210). Przepis ten uznał za regulację o charakterze szczególnym i na jej podstawie przyjął, że nie było podstaw do podwyższenia składki z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia pojazdu (OC) o kwotę 1.724 zł. Natomiast podwyższenia składki z tytułu dobrowolnego ubezpieczenia auto-casco uznał za prawidłowe, skoro pozwany nie

skorzystał z przewidzianego w art. 816 zdanie drugie k.c. prawa do wypowiedzenia umowy po nowym skalkulowaniu składki, wobec czego miał wynikający z umowy ubezpieczenia obowiązek dopłacenia jej do prawidłowej wysokości, tj. uiszczenia kwoty 5.206 zł. Jako podstawę prawną Sąd odwoławczy wskazał art. 805 k.c. w zw. z art. 815 i art. 816 k.c. oraz art. 353¹ k.c.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego pozwany wskazał jako jej podstawę naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 816 k.c. w zw. z art. 805 § 1 k.c., art. 815 § 1 i 2 k.c. oraz art. 813 § 1 i art. 353¹ k.c. przez ich błędną wykładnię. Przytoczone przepisy wskazał też jako te, z którymi zaskarżone orzeczenie jest niezgodne.

Wyrządzenie szkody spowodowanej przez wydanie zaskarżonego wyroku pozwany uprawdopodobnił bezpodstawnym zasądzeniem i wyegzekwowaniem od niego kwoty określonej w wyroku Sądu Okręgowego, niezweryfikowanej należycie przez Sąd orzekający i przedstawił dokumenty potwierdzające przeprowadzenie i ukończenie egzekucji.

Skarżący wyjaśnił, że nie jest i nie było możliwe wzruszenie wyroku Sądu Okręgowego w drodze innych środków prawnych, ponieważ nie wystąpiły podstawy do złożenia skargi o wznowienie postępowania, a zaskarżone orzeczenie, zgodnie z art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną.

We wnioskach pozwany domagał się stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 8 maja 2014 r. w przedmiocie zasądzenia przez Sąd orzekający kwoty 5.206 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 października 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 796 zł, a także oddalenia apelacji w pozostałym zakresie oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania podług norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przewidziana w art. 424¹ i n. k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu drugiej instancji nie jest kolejnym środkiem odwoławczym, lecz nadzwyczajną instytucją prawa procesowego wprowadzoną w celu umożliwienia stronom uzyskania prejudykatu koniecznego do dochodzenia

od Skarbu Państwa odszkodowania na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądowego.

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy i co jednolicie przyjmowane jest w doktrynie, na gruncie powyższych przepisów użyte w nich pojęcie „niezgodności z prawem” prawomocnego wyroku ma suwerenne i autonomiczne znaczenie zdeterminowane przez istotę władzy sądowniczej i niezawisłości sędziowskiej, a w szczególności przez przyznanie sądom szerokiego zakresu swobody przy wykładni i stosowaniu prawa. W przypadku wykonywania władzy dyskrejonalnej niezbędny jest pewien margines błędu, którego popełnienie nie może rodzić tej odpowiedzialności, na co wskazał także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00 (OTK 2001 r., Nr 8, poz. 256).

Powszechnie przyjmuje się, że wyrokiem niezgodnym z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. w zw. z art. 417¹ § 2 k.c. jest tylko orzeczenie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami orzecznictwymi lub wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni czy oczywiście niewłaściwego zastosowania przepisu prawa. Niezgodność z prawem w rozumieniu omawianego przepisu musi mieć zatem charakter kwalifikowany: elementarny i oczywisty. Jeżeli sąd nie wykracza rażąco poza granice przyznanej mu swobody orzecznictwej, to działa w ramach porządku prawnego, nawet jeżeli dokonał wykładni prawa odmiennej od przyjmowanej i wydane orzeczenie może być uznane za niezgodne z przepisami prawa. Takie uchybienie mogłoby być jedynie przedmiotem zaskarżenia na drodze zwykłych środków odwoławczych, nie jest jednak wystarczające do uznania wyroku za niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. i art. 417¹ § 2 k.c. (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z dnia 4 stycznia 2007 r. V CNP 132/06, OSNC 2007, nr 11, poz. 174, z dnia 13 grudnia 2005r. II BP 3/05, nie publ. i z dnia 9 lutego 2010 r. I BU 9/09, nie publ., z dnia 28 czerwca 2011 r., II BU 2/11, nie publ., czy z dnia 17 października 2012 r., I CNP 13/13, nie publ.).

To swoiste rozumienie pojęcia niezgodności z prawem wyroku musi być także uwzględnione przy ocenie, na podstawie art. 424⁹ k.p.c., czy skarga

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku powinna być przyjęta do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, czy też - jako oczywiście bezzasadna - nie powinna zostać przyjęta. Uznać bowiem należy, że oczywiście bezzasadna, w rozumieniu powyższego przepisu, jest skarga, której zarzuty nie wskazują na opisane wyżej, kwalifikowane naruszenie prawa, lecz tylko na takie uchybienia sądu drugiej instancji, do których doszło w procesie normalnego wykonywania przez sąd przysługującej mu władzy sądowniczej, w granicach przyznanej mu swobody orzeczniczej, w ramach porządku prawnego. Takie uchybienia, nawet jeżeli naruszają poszczególne przepisy prawa, przy braku zarzutów wskazujących na kwalifikowaną obrazę prawa lub standardów orzeczniczych demokratycznego państwa prawa – nie mogą stanowić skutecznej podstawy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, co w konsekwencji prowadzi do oceny, że taka skarga jest oczywiście bezzasadna, w rozumieniu art. 424⁹ k.p.c.

Wniesioną przez stronę pozwaną skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia należy uznać za bezzasadną. Pozwany kwestionuje prawidłowość wydanego orzeczenia z powodu błędnej - w jego ocenie - wykładni art. 816 k.c. w zw. z art. 805 § 1 k.c., art. 815 § 1 i 2 k.c. oraz art. 813 § 1 i art. 353¹ k.c. polegającego na przyjęciu, że powód ma prawo do ponownego skalkulowania i jednostronnego obciążenia pozwanego składką ubezpieczenia AC wstecznie po zakończeniu umowy ubezpieczeniowej w czasie trwania której nie doszło do powstania szkody oraz w wyniku błędnego ustalenia wysokości ponownie skalkulowanej stawki. Skarżący pomija jednak, że powód dokonał rekalkulacji składki w czasie trwania umowy i powiadomił pozwanego o tym w lutym 2012 r., podczas gdy umowa trwała do kwietnia 2012 r., ponadto uprawnienie do rekalkulacji z powodu podania informacji niezgodnych z prawdą udzielonych przez ubezpieczającego zastrzeżone było w umowie stron i trudno uznać takie postanowienie za abuzywne bądź sprzeczne z powołanymi przepisami. Z kolei zarzuty dotyczące niewłaściwego ustalenia wysokości składki odnoszą się do ustaleń faktycznych, które - zgodnie z postanowieniem art. 424⁴ zd. ostatnie k.p.c. - nie mogą być podstawą skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 424⁹ k.p.c.

jw